

AZ ABSZTRAKCIÓ MEGJELENÉSÉNEK VIZSGÁLATA A KÖLTŐI ESZKÖZÖK ÉRTELMEZÉSÉBEN NYOLCADIK OSZTÁLYOS TANULÓK KÖRÉBEN

Resli Mirjam
Pető András Főiskola

Kulcsszavak: absztrakció; szövegértés; anyanyelvi képességek

A szövegértést általánosan a szövegbe kódolt üzenet rekonstruálásaként határozhatjuk meg (N. Császi, 2009). A szöveg implicit tartalmának megértéséhez szükséges készségek közé tartozik a le nem írt ok-okozati viszonyok felderítése, következtetések levonása, a hiányzó szavak, gondolatok kikövetkeztetése és a költői nyelv megértése (A. Jászó, 1995). Ehhez a tanulóknak fogalmi váltáson kell átesniük, mely során a tanulóban kialakult, a tapasztalatokra épülő fogalmi rendszer valamilyen mértékben módosul (Korom, 2003). Kutatásunkban nyolcadik osztályos tanulók költői képek felismerésére, értelmezésére irányuló képességeit vizsgáltuk. Fő kérdésünk az volt, hogy milyen szinten teljesítenek a tanulók a NAT-ban elvárt teljesítményszinthez képest. Feltételeztük, hogy a tanulók a legnagyobb arányban a szóképek felismerését végzik el helyesen. A szóképeken belül, valószínűleg, a hasonlatot és a megszemélyesítést ismerik fel a legtöbben. A költői képek értelmezésekor azt vártuk, hogy az elvonatkoztatás több szintje is megjelenik. Ennek a kérdéskörnek a körüljárásához egy általunk fejlesztett eszközt alkalmaztunk. A mérőeszköz 8 feladatból áll, összesen 13 itemet tartalmaz. A feladatok egy része egy-egy lírai mű részletében ismertet fel költői képet vagy alakzatot, valamint néhány feladatban a műrészletben megjelenő költői képet kell értelmezni. A vizsgálatot egy fővárosi és egy vidéki iskolában végeztük (N=58). Az eredmények jórészt igazolták hipotéziseinket. A vizsgált diákok 37%-a legalább 50%-os eredményt ért el. Az egyszerű felismerést elváró feladatokat általában a tanulók körülbelül fele helyesen oldotta meg. Azokban a feladatokban, amelyekben a megadott költői képhez kellett a vers egy részletét megkeresni, a tanulók kevesebb, mint fele adott helyes választ. Az értelmezést vizsgáló feladatok esetében az ahhoz kapcsolódó felismeréses feladatokat csak a tanulók 28%-a tudta megoldani. A szóképek közül a legtöbben a hasonlatot felismertető feladatot oldották meg helyesen (91%). Másodikként a megszemélyesítést és a metaforát ismerték fel legtöbben (60%). Harmadik helyen az ellentét állt (55%). A költői képek értelmezésekor valóban több szinten is megjelent az értelmezés. A tanulók 10,3%-a a konkrét, szó szerint értők között van. A következő szinten lévőek már az absztrakció jeleit mutatják (81,1%). Az absztrakt gondolkodók a tanulók 8,6%-át teszik ki. Eredményeink azt mutatják, hogy bár a tanulók jelentős része már valamelyest eligazodik a költői eszközök között és képes az elvonatkoztatásra, még mindig sokan vannak olyanok, akik nem képesek teljesíteni a NAT követelményeit. Ezen eredmények ismeretében a tanulókat jól irányzott gondolkodtató kérdésekkel, feladatokkal, olvasmányokkal szükséges segíteni e képesség fejlődése érdekében.